

MOTION GÄLLANDE ENSKILDA VÄGAR:

Möjliggörande av fler förvaltningsformer genom mer dialog och mer generösa villkor

Förslag till beslut

Vi föreslår kommunfullmäktige besluta:

Att Leksands kommun möjliggör fler förvaltningsformer för enskilda vägar än enbart samfällighetsföreningar med gemensamhetsanläggningar genom att föra dialog med berörda samt informera om alternativen och möjligheten att avbryta den anläggningsförrättning som kommunen har ansökt om.

Att ändra kommunfullmäktiges beslut § 59 2022-06-27, punkt 2, till följande: "Uppdra till förvaltningen att ta fram ett förslag på bidragsmodell. Bidragsmottagare ska kunna vara samfällighetsföreningar och andra väghållningsorganisationer som förvaltar enskilda vägar som kommunen tidigare har skött enligt kommunfullmäktiges beslut § 107 1972-12-29."

Att ta bort tredje meningen och ändra andra meningen i *Regler för kommunalt stöd till enskilda vägar* som beslutades i kommunfullmäktige § 12 2020-02-17, punkt 1, till följande: "Med väghållningsorganisation avses exempelvis samfällighetsförening, delägarförvaltning eller frivillig väghållningsorganisation."

Bakgrund

För att kunna bibehålla och höja vägarnas standard beslutade kommunfullmäktige i september 2016 att vägs ägare skulle tillföra mer pengar till de enskilda vägarna. Efter det beslutet ansökte Leksands kommun om lantmäteriförrättning för att bilda gemensamhetsanläggningar och samfällighetsföreningar i kommunen. Detta eftersom ett stort antal vägföreningar hade somnat in som ett resultat av att kommunen sedan 1970-talet sköter många enskilda vägar. Kommunens ansökan om lantmäteriförrättning skulle vara en snabb väg in i processen, men en negativ konsekvens blev avsaknad av flexibilitet. Samfällighetsföreningar bildas överallt trots att det kan finnas andra önskemål om förvaltningsform.

Kristdemokraterna menar att det finns behov av fler förvaltningsformer och att bildandet av en samfällighetsförening genom en lantmäteriförrättning inte alltid är det bästa. I dialog med vägs ägare kan olika lösningar bli aktuella som är anpassade efter de lokala förutsättningarna. Det ska därför vara upp till vägs ägare om man tackar ja till den anläggningsförrättning kommunen har ansökt om och bildandet av en samfällighetsförening, eller om man tackar nej och organiserar sig på annat vis, till exempel genom en delägarförvaltning eller frivillig väghållningsorganisation. Detta kan exempelvis vara mer lämpligt för vägar med ett fåtal ägare. Ett möjliggörande av fler

förvaltningsformer kan också bidra till att minska förrättningskostnaderna som annars kan bli omfattande både för vägs ägare och kommunen.

Ett hinder för vägs ägare att tacka nej till den förrättning kommunen har ansökt om och organisera sig på annat vis är kommunens villkor för bidrag och fortsatt kommunal skötsel. Enligt kraven för kommunal skötsel eller ekonomiskt stöd till skötsel måste det finnas en samfällighetsförening. Vid synnerliga skäl kan annan organisationsform godtas, men vad synnerliga skäl innebär är ej prövat. Bidragsmodell för det kommunala upprustningsbidraget är ej framtagen, men enligt förvaltningen kommer bidrag att ges till vägar som uppfyller kraven för kommunal skötsel. Med andra ord kräver kommunen att vägs ägare tackar ja och bildar en samfällighetsförening både för att kunna få ta del av den kommunala skötseln och upprustningsbidraget. Även i kommunikationen från kommunen premieras samfällighetsföreningen. På kommunens hemsida står det att en samfällighetsförening är att föredra medan en delägarförvaltning beskrivs som "jobbigt och svårjobbat", och frivillig väghållningsorganisation nämns inte överhuvudtaget.

För att enskilda väghållare ska kunna få bidrag från staten är ett krav att väghållningen ska vara ordnad i någon form av organisation eller genom godkänd överenskommelse. Med ordnad väghållning menas att enskilda väghållare ska vara organiserade till exempel genom samfällighetsförening, delägarförvaltning, frivillig väghållningsorganisation eller ensam väghållare. Medan en samfällighetsförening och en delägarförvaltning normalt bildas i samband med en lantmäteriförrättning bildas en frivillig väghållningsorganisation genom en överenskommelse, som godkänns av Trafikverket. Staten accepterar alltså fler förvaltningsformer än enbart samfällighetsföreningar. Det bör även Leksands kommun göra.

En samfällighetsförening är ofta att föredra, men det viktiga är att det skapas ordnade formella förvaltningar som kan bli kommunens avtalspart. Om möjliggörandet av fler förvaltningsformer kan bidra till detta är mycket vunnet.

Förslag

För att möjliggöra olika lösningar i olika byar behöver kommunen informera om alternativen och ha mer dialog med vägs ägare. Möjligheten att avbryta den anläggningsförrättning kommunen har ansökt om ska tydliggöras. Kommunen behöver också vara mer generös i de villkor som finns för bidrag och fortsatt skötsel. Även vägs ägare som tackar nej till den förrättning kommunen har ansökt om men skapar en annan ordnad formell förvaltning ska kunna få fortsatt kommunal skötsel och upprustningsbidrag. Därför behöver tidigare beslut i kommunfullmäktige ändras.

Underskrift

Carin Malm (KD), gruppledare och ledamot i kommunfullmäktige

MOTION GÄLLANDE ENSKILDA VÄGAR:

Ytterligare tid för avtalstecknande med kommunen**Förslag till beslut**

Vi föreslår kommunfullmäktige besluta:

Att ändra kommunfullmäktiges beslut § 57 2022-06-27 till följande:

1. Kommunens skötsel av enskilda vägar upphör 1 juni 2030 i de fall där inget avtal om skötsel eller stöd till skötsel tecknats mellan vägs ägare och Leksands kommun.
2. Kommunfullmäktiges beslut § 107 från 29 december 1972 upphör att gälla från och med 1 juni 2030."

Bakgrund

Efter att Leksands kommun ansökte om lantmåteriförrättning påbörjades det omfattande arbetet med att bilda gemensamhetsanläggningar och samfällighetsföreningar runtom i hela kommunen. De första förrättningarna startade 2019, och efter en paus under pandemin fortsatte processen hösten 2021. Förrättningarna väntas för närvarande vara klara 2024, men denna prognos har redan flyttats fram flera gånger på grund av nytillkomna omständigheter.

Enligt tidigare beslut kräver kommunen att en gemensamhetsanläggning med förvaltning ska vara på plats och ett avtal tecknas med kommunen innan 1 juni 2025 för att kommunen ska kunna erbjuda fortsatt skötsel. Vi menar att denna tidsgräns knappast är möjlig att hålla för alla. Det kan bero på att det behövs mer tid för dialog, organisering, överklaganden, vägsyner med mera. En tidsgräns är fortsatt nödvändig. Det behöver skapas ordnade förvaltningar som kommunen kan avtala med och som tar ansvar för investeringar. Men vi ser behov av mer tid för processen.

Förslag

Vårt förslag är att kommunens skötsel av enskilda vägar upphör 1 juni 2030, istället för 1 juni 2025, i de fall där inget skötselavtal tecknats mellan vägs ägare och kommunen. Därför behöver beslutet i kommunfullmäktige 27 juni 2022 ändras.

Underskrift

Carin Malm (KD), gruppledare och ledamot i kommunfullmäktige

MOTION GÄLLANDE ENSKILDA VÄGAR:

Utökat kommunalt upprustningsbidrag till de enskilda vägarna**Förslag till beslut**

Vi föreslår kommunfullmäktige besluta:

Att ändra kommunfullmäktiges beslut § 59 2022-06-27, punkt 1, till följande: "Införa ett upprustningsbidrag på 3,5 mkr årligen för enskilda vägar."

Bakgrund

Grunden i vägfrågan är att mer pengar behöver tillföras de enskilda vägarna samt att vägs ägare behöver organisera sig och ta ansvar för investeringar. Denna hållning står vi kristdemokrater fast vid. En positiv aspekt av detta är att även fritidsboende och företag är med och finansierar vägarna de äger. Vi förstår dock att detta innebär ett stort åtagande för vägs ägare i kommunen, och vi har lyssnat in de synpunkter som inkommit om de ekonomiska konsekvenserna. Till exempel har det påpekats att det finns en så kallad underhållsskuld eller omfattande behov av investeringar för att få upp standarden på vissa vägar till en rimlig nivå. Vi kristdemokrater menar att kommunen har ett ansvar att ekonomiskt stödja vägs ägare i detta.

De ekonomiska bidrag kommunen redan har fattat beslut om är följande:

- ett bidrag för ny- och ombildande av samfällighetsförening på 40 000 kronor per förening och ytterligare 40 000 kronor per gemensamhetsanläggning (totalt cirka 3 miljoner kronor),
- ett bidrag på 10 kronor per löpmeter väg för förrättningskostnaderna (totalt cirka 3,5 miljoner kronor),
- ett upprustningsbidrag som går att söka (totalt 1 miljon kronor per år) samt
- fortsatt kommunal skötsel eller ekonomiskt stöd till skötsel genom avtal.

Kommunens kostnader för skötsel av enskilda vägar är idag cirka 10 miljoner kronor per år. Dessutom står kommunen för drift av och investeringar i vägbelysningen vid enskilda vägar, något som uppskattas kosta cirka 7-8 miljoner kronor per år. Sammanfattningsvis kan konstateras att kommunens bidrag till den enskilda väghållningen redan är omfattande. Detta kan bekräftas vid en nationell jämförelse. Kommunen hör till de tio kommuner i Sverige med högst nettokostnad, 2 343 kronor, per invånare för väg- och järnvägsnät samt parkering. Leksands kommun ligger högst i Dalarna. Medelvärdet för alla kommuner är 1 380 kronor. Detta enligt statistik från 2021 hämtad från Kolada.

Förslag

Trots det faktum att kommunens bidrag redan är omfattande menar vi att det finns behov av ytterligare stöd med tanke på de behov av förbättrings- och upprustningsåtgärder som finns.

Därför föreslår vi ett utökat upprustningsbidrag, från 1 till 3,5 miljoner kronor per år, som väghållningsorganisationerna kan söka och få ta del av. Bidraget ska vara riktat till upprustning av de enskilda vägar som kommunen tidigare har skött och som är i sämst skick i förhållande till nyttjandet. Detta i syfte att successivt få upp standarden på vägarna i hela kommunen och uppnå en mer likvärdig och ändamålsenlig nivå.

Vårt förslag innebär en extra kostnad på 2,5 miljoner kronor per år. Vi föreslår att medel tillskjuts i nästkommande års budgetar för detta. Vi menar att det är en nödvändig investering för att stödja vägs ägare och underlätta den fortsatta processen.

Underskrift

Carin Malm (KD), gruppledare och ledamot i kommunfullmäktige

MOTION GÄLLANDE ENSKILDA VÄGAR:

Kommunal rådgivare för vägs ägare och väghållningsorganisationer

Förslag till beslut

Vi föreslår kommunfullmäktige besluta:

Att Leksands kommun omgående anställer en kommunal rådgivare eller liknande för vägs ägare och väghållningsorganisationer som ska föra dialog, ge information, hjälpa till vid förrättningar och vara ett fortsatt stöd i arbetet med förvaltningen av enskilda vägar.

Bakgrund

Vägfrågan är komplex och den förändringsprocess som pågår innebär ett stort åtagande för vägs ägare i kommunen. Därför är det mycket viktigt att kommunen kommunicerar tidigt, har en konstruktiv dialog med vägs ägare, kan svara på alla frågor och ge ett gott stöd i arbetet med att skapa ordnade förvaltningar. Här ser vi brister, och vi har lyssnat in medborgare som inte är nöjda med hur kommunen tidigare har hanterat detta.

Vi ser att det fortsatt finns ett stort behov av dialog, informationsinsatser och inte minst praktisk hjälp i det nya arbetet för vägs ägare. Om kommunen kan hjälpa till i arbetet vid förrättningar kan det också bidra till minskade förrättningskostnader, både för kommunen och vägs ägare, genom att mindre arbete då behöver utföras av Lantmäteriet.

Vägfrågan har inneburit en stor arbetsbelastning för tjänstemännen på kommunens trafikenhet. För att kommunen ska ha möjlighet att stödja vägs ägare och väghållningsorganisationerna såsom vi önskar är utökade personalresurser ett måste.

Förslag

Som Kristdemokraterna framförde redan i valrörelsen vill vi att kommunen ska stödja vägs ägare och väghållningsorganisationerna inte enbart ekonomiskt utan också genom att anställa en kommunal rådgivare eller liknande. Rådgivaren ska föra dialog, ge information, hjälpa till vid förrättningar och vara ett fortsatt stöd i arbetet med förvaltningen av enskilda vägar. Dessutom skulle rådgivaren kunna fungera som projektledare och vara delaktig i det eventuella arbetet med att se över vägarnas huvudmannaskap i kommunen.

Vårt förslag innebär en extra kostnad på cirka 750 000 kronor per år, enligt uppgifter från Statistiska centralbyrån och Tillväxtverket. Detta om man utgår ifrån en trafikingenjör, lantmätare eller rådgivares genomsnittliga månadslön på 41 000-45 000 kronor. Vi föreslår att

medel tillskjuts i innevarande och nästkommande års budgetar för detta. Vi vill dock understryka att detta är en tjänst som även kan leda till minskade kostnader. Till exempel kan rådgivaren bidra till smidigare och snabbare processer samt hjälpa till och vägleda vid förrättningar så att förrättningskostnaderna minskar.

Underskrift

Carin Malm (KD), gruppledare och ledamot i kommunfullmäktige

MOTION GÄLLANDE ENSKILDA VÄGAR:

Översyn av vägarnas huvudmannaskap i hela kommunen

Förslag till beslut

Vi föreslår kommunfullmäktige besluta:

Att Leksands kommun omgående genomför en översyn av vägarnas huvudmannaskap i hela kommunen och till kommunstyrelsen presenterar förslag på förändringar av huvudmannaskapet med målet att uppnå en rättvis och rationell ansvarsfördelning som utgår från generella principer.

Bakgrund

I och med kommunens ansökan om lantmåteriförrättning och förtydligande att vägs ägare behöver ansvara för investeringar har det uppstått en rättvisefråga. Denna handlar kortfattat om att de som bor vid kommunal gata eller allmän väg inte behöver vara med och betala. Även om det är så det fungerar menar vi att rättvisefrågan måste tas på allvar, särskilt då det inte finns någon logik för vad som är kommunal gata eller enskild väg i kommunen.

Utifrån rim och reson finns det kommunala gator som bör vara enskilda vägar, och enskilda vägar som bör vara kommunala. Dagens uppdelning av väghållningen är inte rationell. Det är tydligt att det inte finns någon generell regel för vilka vägar som är enskilda eller kommunala, vilket skapar en orättvisa för fastighetsägarna i kommunen.

Kommunen har möjlighet att omvandla kommunal gata till enskild väg. I praktiken behöver detaljplanen ändras genom att man förändrar huvudmannaskap på allmän plats från kommunalt till enskilt, alternativt att man upphäver detaljplanen. Kommunen kan även göra om enskild väg till kommunal gata genom att förändra huvudmannaskap från enskilt till kommunalt i detaljplanen. Om det inte finns en detaljplan kan inte enskild väg bli kommunal gata. För att skapa en kommunal gata i ett sådant område krävs ett omfattande arbete med att skapa en detaljplan, något som kan påverka befintliga byggrätter, strandskydd med mera. Även att ändra befintliga detaljplaner innebär ett omfattande arbete och att nuvarande regler i plan- och bygglagen gäller. Det är alltså möjligt för kommunen att genomföra förändringar av vägarnas huvudmannaskap, även om det kan vara kostsamt i form av tid och pengar eller få andra negativa konsekvenser.

Enligt Trafikverket bör kommunerna ha huvudansvar för väghållningen i tätorter med undantag för det övergripande statliga vägnätet. Enskilda väghållare bör ha ansvar för vägar på landsbygd med främst nytta för fastighetsägare i deras närhet. En renodlad ansvarsfördelning enligt detta bedöms leda till en mer effektiv och rationell väghållning, större tydlighet i ansvarsfördelningen samt en mer rättvis kostnadsfördelning mellan kommuner och medborgare.

Förslag

Vägarnas huvudmannaskap i kommunen behöver ses över, vilket Kristdemokraterna framförde redan innan valet. Vi föreslår därför att Leksands kommun genomför en översyn av vägarnas huvudmannaskap i hela kommunen och tar fram förslag på eventuella förändringar. I översynen bör man bland annat ta hänsyn till Trafikverkets princip för väghållaransvarets fördelning men även de konsekvenser som eventuella ändringar av detaljplaner kan få. Det är viktigt att det finns en princip för fördelningen av ansvaret som följs i hela kommunen. En sådan princip och en mer rationell uppdelning av väghållningen ska leda till tydlighet i ansvaret samt en mer rättvis kostnadsfördelning.

Underskrift

Carin Malm (KD), gruppledare och ledamot i kommunfullmäktige